

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS

SPRENDIMAS NR. 2022/11.1.

2022-11-25, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų (toliau – **Rūmai**) Profesinės etikos taryba (toliau – **PET**) išnagrinėjo Dovilės Razgaitienės (toliau – **Pareiškėja**) skundą dėl architektės Palmiros Petrauskaitės (toliau – **Atsakovė**) galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų (toliau – **Skundas**).

Skundas išnagrinėtas ir sprendimas priimtas 2022-11-25 vykusio PET posėdžio metu. Nagrinėjant Skundą ir priimant sprendimą dalyvavo PET nariai Darius Juškevičius (pirmininkas), Andrius Bakšys, Dainius Čepurna, Donatas Laucius, Vaida Cromley. Posėdžio pirmininkas – PET pirmininkas Darius Juškevičius, PET sekretoriaus funkcijas posėdyje atliko Lietuvos architektų rūmų (toliau – Rūmai) teisininkas Justas Laurinčiukas. PET posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė Pareiškėja, jos kolegė A.T., Atsakovė.

I. Pareiškėjos skundo ir paaiškinimų esmė

Rūmai 2022-05-17 gavo Pareiškėjos Skundą, kuriuo Pareiškėja kreipėsi dėl Atsakovės profesinės etikos. **Skunde dėl Atsakovės profesinės etikos Pareiškėja nurodė, kad:**

1. Įtaria, jog Atsakovė (atestato Nr. A 674) pasisavino bei neteisėtai naudojo kitos įmonės bei asmenų kurtą projektą. Nurodė, jog originaliai kurtas projektas buvo architektų Antano Pikalovo, Pareiškėjos ir Aistės Tamošiūnienės (Gvozdevaitės projekto rengimo metu), projektuotojas MB „A kubu“. Šiam projektui specialieji reikalavimai buvo gauti 2018-11-23 (SARD-08-181123-00256), projektas buvo parengtas bei jam gautas statybų leidimas 2019-09-06 (Nr.: LSNS-08-190906-00673), objektas buvo sėkmingai pastatytas. Įmonė MB „A kubu“ šio projekto vizualizacijomis bei planu pasidalino savo internetinėje svetainėje <https://www.akubu.lt/namu-projektai/ametistas-maxi/> bei socialinėje medijoje 2020-07 (pavadinimu „Ametistas maxi“). Statytojas su MB „A kubu“ susisiekė 2021-04-30 dėl projekto „Ametistas maxi“ bei galimų projekto korekcijų pagal statytojo pageidavimus. Toliau nei statytojas, nei Atsakovė su MB „A kubu“ nebuvo susisiekę dėl projekto naudojimo ar koregavimo galimybių;

2. Atsakovė kopijuotą projektą pradėjo rengti 2021 metų antroje pusėje (pasirašyta projekto rengimo užduotis), statybų leidimas buvo gautas 2021-12-16 (Nr.: LSNS-61-211216-00259). MB „A kubu“ įmonės vadovė pamačiusi nukopijuotą projektą susisiekė su projekto vadove, Atsakove telefonu išsiaiškinti susidariusios situacijos. Pokalbio metu Atsakovė atsakė, jog nemano, jog MB „A kubu“ turi galimybę įrodyti, jog projektas buvo kopijuotas, nes minėtą projektą ji koregavo.

2022-11-25 PET posėdžio metu Pareiškėjos papildomai teikti paaiškinimai:

Pareiškėja akcentavo, kad su Atsakove buvo susisiekusi žodžiu ir raštu, tačiau Atsakovė neigė, jog kopijavo Pareiškėjos projektą ir kategoriškai atsisakė tęsti bet kokią komunikaciją geranoriškai.

II. Atsakovės paaiškinimų esmė

2022-06-14 Atsakovė pateikė paaiškinimus raštu, kuriuose nurodė, jog:

1. Mažų vienbučių namų suplanavimas turi ribotą patalpų išdėstymo schemų skaičių, priklausantį nuo insoliacijos bei situacijos. Statytojo pageidavimu numatėme du tūrius: vienas skirtas bendrajam kambariui, kitas - uždaras, skirtas gyvenamiesiems kambariams. Tokia plano schema dažnai naudojama. Aptarta namelio

stogą daryti plokščią, tad liko iškelti sienas ir sudėti atitinkamose vietose langus ir duris, suformuojant du sublokuotus stačiakampius gretasienius. Išorės sienų apdaila irgi atitiko dabarties madą - tamsios klinkerio plytelės, terasos zonoje sienos aptaisomos šviesia medžiaga. Tokie lakoniško plano namukai, kaip ir madinga tamsi plytelių ar plytų apdaila, kiek sunivelioja sprendinius. Tikrai „nesėdžiu“ internete ir neieškau kolegų darbų, tuo labiau nesisavinu kitų asmenų kurtų projektų. Statytojas nesisakė, aplankęs ne vieną projektuotoją, ir taip išsigryninęs savo norus. Sutapimai ar sklandančios panašios mintys bei sprendimai, kaip laikmečio išdava, atsispindi dalyje nedidelių vienbučių namų projektų.

2022-11-25 PET posėdžio metu Atsakovės papildomai teikti papildomi paaiškinimai:

Paaiškino, kad projekto nekopijavo, vertina, jog galbūt pernelyg vadovavosi užsakovo nurodymais. Pirmą kartą susiduria su tokia situacija, todėl jai ji yra netikėta.

III. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Pareiškėja nurodė, jog Atsakovė galimai pažeidė Etikos kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.6. taikymo atvejį, t.y. *„Architektūros paslaugų teikėjas nesisavina kito architektūros paslaugų teikėjo intelektualinę nuosavybę ir neteisėtai nesinaudoja jo idėjomis, jeigu negauna aiškaus sutikimo iš to paslaugų teikėjo, kuriam priklauso teisės į tą nuosavybę ar idėją.“*

IV. Sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo Skundą, iš klausė Pareiškėjos, Atsakovės ir A.T. paaiškinimus ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

- a) Pareiškėja buvo susisieekusi su Atsakove ir situaciją bandė spręsti taikiai.
- b) Atsakovės paaiškinimai buvo grindžiami jos įsitikinimu, kad projektų sutapimai yra atsitiktinumas, ji vadovavosi jos užsakovo nurodymais.

V. Sprendimo argumentai

Įvertinus pateiktą informaciją ir duomenis PET nariai mano, jog remiantis vien užsakovo komentarais neįmanoma parengti tokio panašaus projekto, koks buvo Atsakovės parengtas. Atsakovės nepatikslinka informacija PET dėl projekto rengimo laike išdėstymo vertintina kritiškai. PET vertina, kad Pareiškėjos projektas yra praktiškai identiškas Atsakovės parengtam projektui dėl nustatytų statinio matmenų sutapties, dėl fasado elemento sprendinių panašumų, dėl netradicinio patalpų išplanavimo ir kitų panašumų, o užsakovo galimai pateikta medžiaga, vizualizacijos Atsakovei ir kaip ji pati teigia žodiniai komentarai bei pavedimai neatleidžia jos nuo profesinės atsakomybės standartų ir Etikos kodekso nuostatų laikymosi. Todėl net jei Pareiškėjos projektą Atsakovei ir pateikė užsakovas, tai nėra vertinama kaip jos situaciją lengvinanti aplinkybė kvalifikuotino etikos pažeidimo kontekste. Atitinkamai PET padarė išvadą, jog Atsakovė, kaip architektūros paslaugų teikėja, pasisavino kitos architektūros paslaugų teikėjos, šiuo atveju Pareiškėjos, intelektualinę nuosavybę (turimą omenyje projektą) ir neteisėtai pasinaudojo jos idėjomis, nors jokio sutikimo iš Pareiškėjos, kuriai priklauso teisės į nuosavybę ir projekto idėją, nebuvo gavusi.

Nutarta:

- Etikos kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.6 taikymo atvejis. Nutarta: pažeidė (vienbalsiai);

- Perduoti sprendimą Rūmų Architektų profesinio atestavimo komisijai ir, vadovaujantis PET nuostatų 51 p. rekomenduoti sustabdyti Atsakovės kvalifikacijos atestato galiojimą 6 mėnesiams (vienbalsiai).

PET pirmininkas Darius Juškevičius

Posėdžio sekretoriaus funkcijas atliekantis _____ Justas Laurinčiukas